

Overligger: Servicetjek af Flexicurity-modellen

Servicetjekket af flexicuritymodellen viser, at der på det danske arbejdsmarked stadig er en høj grad af fleksibilitet og sikkerhed.

Fleksible ansættelsesvilkår gør det let at hyre og fyre. Det hviler på, at reglerne er aftalebaseret, og at der ikke er faste og detaljerede lovregler for afskedigelses- og ansættelsesprocesser, samt at uoverensstemmelser løses på arbejdspladserne og mellem organisationer i stedet for i retssalene.

Resultatet er bl.a. et arbejdsmarked med en høj grad af fleksibilitet, forstået som høj jobomsætning, let adgang til arbejdsmarkedet og hjælp til at komme i job igen som ledig. Det medfører en lav ungdoms- og langtidsledighed.

Uden et trygt sikkerhedsnet for lønmodtagerne ville det sandsynligvis være svært at fastholde samme niveau af fleksibilitet. Servicetjekket viser, at Danmark har en robust arbejdsløshedsforsikring, som omfatter 80 pct. af lønmodtagerne, og som indebærer en kompensationsgrad for løntab, som har ligget forholdsvis stabilt både for dagpengemodtagere og kontant-hjælpsmodtagere.

Den aktive beskæftigelsespolitik skal derfor understøtte, at ledige står effektivt til rådighed for arbejdsmarkedet. Det sker gennem samtaler og aktive indsatser. Samtidig skal tilbud om aktivering understøtte, at ledige får bedre forudsætninger for at komme i beskæftigelse.

Danmark er historisk set et af de lande, der anvender flest ressourcer på aktiveringsindsatse opgjort i forhold til BNP og er typisk også et af de lande, hvor flest ledige får del i indsatsen.

Analyser viser, at der i gennemsnit er positive effekter i form af kortere ledighedsperioder for både privatløntilskud og virksomhedspraktik, mens de øvrige indsatsformer, målt på denne måde, kan have mindre og i nogle tilfælde også negative effekter.

Kernen i den danske udgave af flexicurity er, at når det er let at ansætte og afskedige lønmodtagere, skabes der flere jobåbninger, som er grobund for et mobilt arbejdsmarked, hvor det er lettere for ledige at få et job igen.

Samtidig sikrer et økonomisk sikkerhedsnet, i form af dagpenge eller kontant-hjælp, rimelige forhold til personer, der mister deres arbejdsindkomst. Og den aktive arbejdsmarkedsindsats er med til at styrke de lediges forudsætninger for og tilskyndelse til at komme hurtigst muligt i varig beskæftigelse, og er med til at sikre at de ledige står til rådighed for arbejdsmarkedet.

Fleksibilitet

Fleksibiliteten afhænger af karakteren af *reguleringen af arbejdsmarkedet*:

- Få eller ingen lovfæstede regler begrænser eller komplicerer ansættelser og opsigelser.
- De kollektivt aftalte løn- og ansættelsesforhold er afbalancerede og for-dyrer hverken ansættelser eller afskedigelser. Virksomhederne kan afskedige medarbejdere ved arbejdsmangel, behov for andre kvalifikationer eller samarbejdsvanskeligheder, uden særlig kompensation el.lign.
- Tvister om løn- og ansættelsesforhold, herunder afskedigelser, løses for-trinsvis på *arbejdsmarkedet* og ikke i retssalene.

Indikatorer for arbejdsmarkedets fleksibilitet

En række indikatorer tyder på, at fleksibiliteten på det danske arbejdsmarked er høj sammenlignet med andre lande, og er bredt funderet på arbejdsmarkedet.

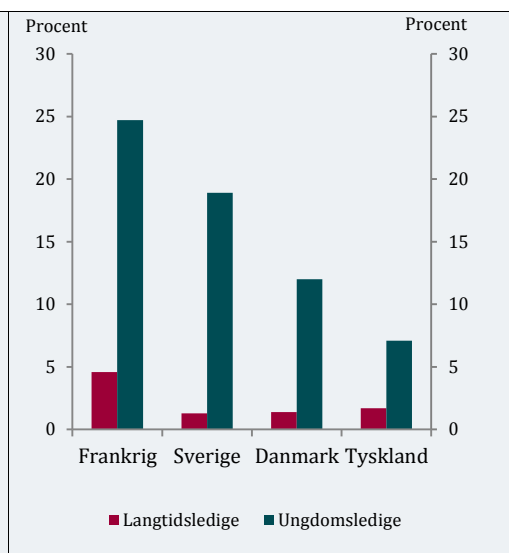
Andelen af beskæftigede, der har skiftet job det seneste år (2016)

Kilde: OECD

Anm.: Varighed af nuværende ansættelse blandt lønmodtagere. Oplysningerne stammer fra Labor Force Survey's, dvs. spørgeskemaundersøgelser i hvert enkelt land. Andelen viser, hvor mange der har været i deres nuværende job i mindre end et år.

Ungdomsledighed og langtidsledige som pct. af arbejdsstyrken (2016)

Kilde: Eurostat

Anm.: Ungdomsledighed er opgjort som andel ledige herunder evt. studerende, arbejdssøgende 15-24 årige i arbejdsstyrken. Langtidsledighed er defineret som ledige, der har været arbejdssøgende i mere end 12 måneder, opgjort som procent af arbejdsstyrken.

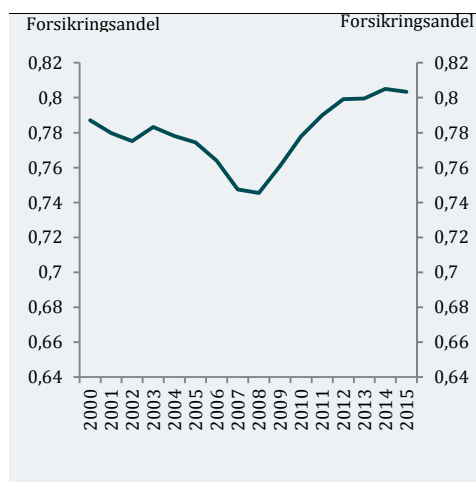
Den lave danske ungdomsledighed indikerer, at det er forholdsvis let for nye at komme ind på arbejdsmarkedet. Samtidig tyder en lav langtidsledighed på, at det er forholdsvis let at komme i beskæftigelse igen efter et påbegyndt ledighedsforløb. Tilsvarende er den forholdsvis lave ledighed blandt ældre i Danmark udtryk for et velfungerede og inkluderende arbejdsmarked.

Fleksibiliteten på arbejdsmarkedet afspejles også i sammenhæng mellem arbejdskraftmangel og ledighedsniveau. I de seneste 10 år har der alene været generelle rekrutteringsproblemer i perioder med lav ledighed. Men der er grund til at understrege, at der i den seneste periode er tegn på begyndende problemer med mangel på arbejdskraft i Danmark, samtidigt med at der i de øvrige EU-lande er tydelige rekrutteringsudfordringer. Begge dele kan forringe mulighederne for at rekruttere medarbejdere til danske virksomheder.

Sikkerhed

Et afgørende element for den danske model for flexicurity er, at lønmodtagerne har sikkerhed for at kunne få arbejdsløshedsdagpenge eller kontanthjælp, hvis de bliver ledige, og at ydelserne står i et rimeligt forhold til den mistede arbejdsindkomst.

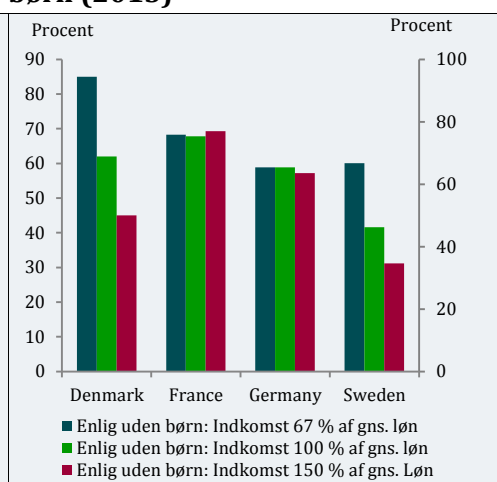
Andel medlemmer af a-kasse i Danmark fra (2000 til – 2016)

Kilde: Danmarks Statistik

Anm.: Antal medlemmer i en a-kasse er opgjort som procent af den samlede arbejdsstyrke i det enkelte år.

Kompensationsgrad ved første periode af ledighed for en enlig uden børn (2015)

Kilde: OECD

Anm.: Kompensationsgraderne er beregnet ud fra OECDs familietype: Enlig person uden børn. For hvert land er kompensationsgraden opgjort som indkomst efter skat ved ledighed først i ledighedsperioden i forhold til indkomst efter skat ved hhv. en løn svarende til 67, 100 og 150 pct. af en gennemsnitlig mandlig arbejders løn, inklusiv boligstøtte og børnepenge.

Kompensationsgraderne for lavtlønnede er i Danmark højere end fx i Sverige, Frankrig eller Tyskland. For højt-lønnede er kompensationsgraderne derimod lavere end fx i Frankrig og Tyskland, men dog højere end i Sverige.

Andelen af lønmodtagere, der er medlem af en a-kasse, har i perioder med gode beskæftigelsesmuligheder været vigende, men ligger i dag på et niveau, hvor over 4/5 af lønmodtagerne er medlemmer.

Dagpengereglerne spiller også en rolle for arbejdsmarkedets effektivitet. Således har nedsættelsen af dagpengeperiodens længde fra syv år til to år været medvirkende til faldet i det strukturelle ledighedsniveau fra midten af 1990'erne til i dag. Nyuddannede har, hvis de ikke opfylder det normale arbejdskrav, ret til dimittenddagpenge. Dimittendledigheden udgjorde i 2016 ca. 25 pct. af den samlede dagpengeledighed.

Aktiv arbejdsmarkedspolitik

Den aktive beskæftigelsesindsats er central for den danske flexicuritymodel. I Danmark er forsørgelsesydelse forholdsvis generøse, og navnlig lavtlønnede ledige har en forholdsvis høj kompensationsgrad i forhold til sammenlignelige lande. Den aktive beskæftigelsespolitik skal derfor understøtte, at ledige står effektivt til rådighed for arbejdsmarkedet. Det sker gennem samtaler i a-kasser

og jobcentre og gennem aktive indsatser. Samtidig skal tilbud om aktivering være relevante og understøtte, at ledige får bedre forudsætninger for at komme i beskæftigelse.

Danmark er historisk set et af de lande, der anvender flest ressourcer på aktiveringsindsatsen opgjort i forhold til BNP og er typisk også et af de lande, hvor flest ledige får del i indsatsen. Danmark brugte omkring 13 mia. kr. om året på aktiveringsindsatser i 2016.

Andel af aktivt jobsøgende ledige i aktiveringstilbud (2015)

Kilde: Eurostat.

Anm.: Opgørelsen viser antal af ledige i aktiveringstilbud som procent af samtlige ledige.

De gennemgående resultater fra de mange effektanalyser, der er gennemført vedrørende de forskellige arbejdsmarkedspolitiske redskaber og indsatser, er, at privatløntilskud og virksomhedspraktik har klart positive effekter i form af kortere ledighedsperioder.

I offentligt løntilskud tyder det derimod på, at dagpengemodtagere i gennemsnit blot fastholdes i ledighed under aktiveringsforløbet. Det samme ses for kontanthjælpsmodtagere, men her modsvarer det helt eller delvist af, at der efterfølgende sker en forbedring af beskæftigelsessituationen. For ordinær uddannelse er den gennemsnitlige jobeffekt oftest negativ, muligvis på grund af fastholdelseelementet, mens de for kurser, projekter og opkvalificering er modstridende.

Sammenfatning af resultaterne fra studier om jobeffekt af forskellige former for aktiv beskæftigelsesindsat

Indsatstyper	Jobeffekt	Vidensmængde
Samtaler	+	18 studier
Løntilskud (privat)	+	17 studier
Løntilskud (offentlig)	-	19 studier
Ordinær uddannelse	-	38 studier
Kurser, projekter og opkvalificering	0	23 studier
Jobsøgningskurser	0	17 studier
Tidlig indsats og tidlig afklaring	+	9 studier
Praktik (på ydelse)	+	7 studier

Kilde: Jobeffekter.dk og *Effekter af ordinær uddannelse. En oversigt over danske og internationale kvantitative studier* af J N Arendt og D Pazzoli, 2013.

Anm.: Her er kun studier der undersøger effekten af indsatsen samlet på tværs af alder, køn og målgruppe. Angivelserne +, - og 0 følger jobeffekter.dk's inddeling af indsatsens effekt i hhv. mest positive, negative eller modstridende/ingen resultater. Opgørelsen omfatter både danske og udenlandske studier. For Ordinær uddannelse afspejler angivelsen Arendt og Pazzoli 2013.

Der arbejdes løbende på at optimere rådgivningen og vejledningen i jobcentre-
ne, bl.a. med at inddrage nye teknologiske redskaber til at screene de ledige og
til overvågning af udviklingen i de efterspurgte kompetencer på arbejdsmarke-
det.